Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

Проект

З А К О Н

за изменение и допълнение на Закона за енергетиката

(Обн., ДВ, бр. 107 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 18 от 2004 г., бр. 18 и 95 от 2005 г., бр. 30, 65 и 74 от 2006 г., бр. 49, 55 и 59 от 2007 г., бр. 36, 43 и 98 от 2008 г. и бр. 35, 41, 42, 82 и 103 от 2009 г.)

§ 1. В чл. 11 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Комисията е колегиален орган и се състои от 7 членове, включително председател.”

2. В ал. 2 думите „заместник председателите” се заличават.

3. В ал. 3 накрая се поставя запетая и се добавя „като едно лице може да бъде избирано и назначавано за не повече от два последователни мандата”.

4. Създава се ал. 4:

”(4) При изтичане на мандата на председателя или на член на комисията те продължават да изпълняват своите правомощия до новите назначения в състава на комисията.”

§ 2. В чл. 12 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) За членове на комисията могат да бъдат избирани и назначавани дееспособни български граждани с висше образование и образователно-квалификационна степен „магистър”, които не са осъждани на лишаване от свобода за умишлено престъпление от общ характер, с трудов и/или служебен стаж не по-малко от 10 години, от които най-малко 3 години: в енергетиката - за трима от членовете, във водоснабдяването и канализацията - за двама от членовете, в енергетиката и/или във водоснабдяването и канализацията - за председателя на комисията и за члена – правоспособен юрист.”

2. В ал. 5 т. 2 се отменя.

§ 3. В чл. 13 ал. 1 и 2 се изменят така:

„(1) Комисията е постояннодействащ орган, който заседава и упражнява правомощията си, ако присъстват и за решението са гласували не по-малко от 5 членове от нейния

състав. Председателят на комисията и/или членът – правоспособен юрист, не могат да гласуват „за” при упражняване правомощията на комисията по Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги в случаите, когато двамата членове със стаж в областта на водоснабдяването и канализацията са гласували „против”.

(2) Комисията се произнася с мотивирани решения, които са индивидуални или общи административни актове.”

§ 4. В чл. 25, ал. 3 думите „в бюлетина на комисията” се заменят с „на електронната страница на комисията”.

§ 5. В чл. 33, ал. 1 думите „т. 1” се заличават.

§ 6. В чл. 35, ал. 2, т. 3 думите „чл. 15 от Закона за възобновяемите и алтернативните енергийни източници и биогоривата” се заменят с „чл. 16 от Закона за възобновяемите и алтернативните енергийни източници и биогоривата”.

§ 7. В чл. 62 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Когато изграждането или разширението на площадкови и/или линейни енергийни обекти, както и на надземни и подземни хидротехнически съоръжения за производство на електрическа енергия или на части от тях и на свързаните с производството съоръжения и площадки за депониране на производствени отпадъци се извършва върху имот – частна държавна собственост, компетентните държавни органи учредяват в полза на лицето, което ще експлоатира енергийния обект, възмездно право на строеж върху земята без търг или конкурс.”

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) Когато изграждането или разширението на обектите по ал. 1 се извършва върху имот – общинска собственост, компетентните общински органи учредяват възмездно в полза на лицето, което ще експлоатира енергийния обект, ограничени вещни права върху земята без търг или конкурс.”

3. Досегашните ал. 2 и 3 стават съответно ал. 3 и 4.

§ 8. В чл. 63, ал. 1 думите „чл. 62, ал. 3” се заменят с „чл. 62, ал. 4”.

§ 9. В чл. 63б се правят следните изменения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) В искането по ал. 1 се посочват характеристиката, видът, местонахождението и размерът на имота и данни за собствениците, съответно за титулярите на други вещни права. Към искането се прилагат доказателства, че:

1. имотът е включен в границите на концесионната площ и е необходим или пречи за изпълнението на дейностите по утвърдения цялостен работен проект за добив на енергийния ресурс;

2. концесионерът е предложил на собственика, съответно на титуляря, закупуването на недвижимия имот на цена, не по-ниска от цената, която би била определена по реда на глава трета от Закона за държавната собственост при принудително отчуждаване на имота за държавни нужди;

3. собственикът, съответно титулярят, в едномесечен срок от получаване на предложението мълчаливо или изрично го е отхвърлил."

2. В ал. 3 накрая се поставя запетая и се добавя „като за отчуждаването подробен устройствен план не се изготвя".

3. Алинея 4 се отменя.

§ 10. В чл. 76 се създава ал. 6:

„(6) Комисията осъществява контрол по отношение на лица, които извършват дейности без лицензия, в случаите, когато такава се изисква, както и по изпълнението на задължението за осигуряване на достъп до собствена уредба и/или съоръжение в случаите, предвидени в този закон."

§ 11. В чл. 101, ал. 2 думите „преносното предприятие" се заменят с „Електроенергийният системен оператор".

§ 12. В чл. 139б, ал. 2 и в чл. 149а, ал. 1 думите „Правилника за управлението, реда и надзора в етажната собственост (обн., Изв., бр. 101 от 1951 г.; изм., бр. 16 от 1952 г., бр. 14 и 32 от 1957 г.; ДВ, бр. 76 от 1978 г., бр. 73 от 1979 г., бр. 21 от 1991 г., бр. 87 от 2002 г.)", съответно думите „Правилника за упражняването, реда и надзора в етажната собственост" се заменят със „Закона за управление на етажната собственост".

§ 13. В чл. 162, ал. 4 думите „с наредбата по чл. 159, ал. 3" се заменят със „с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на комисията."

§ 14. Член 209 се отменя.

§ 15. В чл. 211 ал. 1 се изменя така:

„(1) На едноличен търговец или юридическо лице, експлоатиращо енергиен обект, което не спазва техническите норми или изисквания за експлоатация на енергийни обекти, както и на енергийно предприятие, което не спазва нормите за набиране и съхранение на резервите от горива за централите за производство на електрическа и/или топлинна енергия, се налага имуществена санкция от 20 000 до 1 000 000 лв."

§ 16. В чл. 225, ал. 3 след думите „чл. 211” се поставя запетая и се добавя „212а”.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 17. (1) До 30 юни 2010 г. количеството електрическа енергия, необходимо за осигуряване експлоатационната надеждност на основните съоръжения в топлоелектрическите централи с комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, произведено над количеството електрическа енергия от комбинирано производство, се изкупува задължително от обществения доставчик и/или от крайните снабдители на цени по договаряне.

(2) От 1 юли 2010 г. до 1 януари 2012 г. обществените доставчик и/или крайните снабдители са длъжни да изкупят количеството електрическа енергия, необходимо за осигуряване експлоатационната надеждност на основните съоръжения в топлоелектрическите централи с комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, произведено над количеството електрическа енергия от комбинирано производство, с изключение на количествата, за които производителят има сключени договори по реда на глава девета, раздел VII, по цена, определена на базата на индивидуалните разходи за нейното производство по реда на наредбите по чл. 36, ал. 3.

§ 18. (1) До 1 януари 2012 г. обществените доставчик и/или крайните снабдители са длъжни да изкупят цялото количество електрическа енергия, регистрирано със сертификат за произход от комбинирано производство, произведено от съществуващите към момента на влизане в сила на този закон топлоелектрически централи за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия без постигнати показатели за високоефективност, по цени съгласно съответните наредби по чл. 36, ал. 3 с изключение на количествата, които производителят ползва за собствени нужди или има сключени договори по реда на глава девета, раздел VII или с които участва на балансиращия пазар. За централите, постигнали показател за висока ефективност преди тази дата, се прилагат разпоредбите на чл. 162.

(2) Отпадането на преференциалната цена за електрическа енергия, регистрирана със сертификат за произход от комбинирано производство, без постигнати показатели за високоефективност по ал. 1, влиза в сила от 1 юли 2010 г.

§ 19. В срок до три месеца от влизането в сила на този закон Министерският съвет освобождава заместник-председателите и членовете на комисията и избира шестима нови членове, които се назначават със заповед на министър-председателя, като

мандатът на двама от членовете (един от енергийния сектор и един от В и К сектора) е три години, а на останалите четирима - пет години. Мандатът на председателя на комисията не се прекратява.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на ……
2010 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

(Цецка Цачева)

М О Т И В И
към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за енергетиката

Проектът на Закон за изменение и допълнение на Закона за енергетиката (ЗИД на ЗЕ) е разработен в съответствие с Законодателната програма на Министерския съвет за периода септември-декември 2009 г. и политиката на правителството за намаляване на тежестта за бюджета и оптимизиране дейността на регулаторните органи съгласно Решение № 870 на Министерския съвет от 2009 г. заедно с одобрения с него доклад на заместник-министър-председателя и министър на финансите и на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията за оптимизиране на състава и мандата на независимите регулаторни органи.

В съответствие с поставените задачи и ангажираните представители на заинтересуваните организации в представения законопроект се предлагат текстове, засягащи въпроси в сферата на електропроизводството, в частност – задължението за изкупуване и ценообразуване при комбинираното производство на електрическа и топлинна енергия; снабдяването с електрическа енергия от крайните снабдители; внасяне на яснота в отношенията между електропреносно и разпределителните предприятия по отношение на мрежите и присъединяването на обекти към преносната мрежа; ясно регламентиране на правото да бъдат изграждани, съответно – притежавани, уредбите средно напрежение, служещи за присъединяване само на един потребител за стопански нужди към електроразпределителните мрежи. Предлагат се изменения, с които се отстраняват допуснати в текста на закона неточности, основно по отношение на контролните правомощия на ДКЕВР и по отношение на съставите на административни нарушения и за коригиране на неверни препратки.

С предложения законопроект не се решават въпросите за промяна на критериите за определяне на защитените потребители, които имат право да купуват електрическа енергия от крайния снабдител по регулирани цени; за обезпечаване на снабдяването с електрическа енергия по свободно договорени цени от крайния снабдител на потребители, които са придобили статут на привилегировани, за преструктурирането на операторите на мрежи, въпроси в сферата на топлоснабдяването и газоснабдяването и др., тъй като те изискват цялостна преработка на закона след задълбочен анализ и обсъждане с по-широк кръг заинтересувани субекти от ангажираните към момента и не могат да бъдат решени чрез промяна на отделни текстове. Посочените въпроси ще са предмет на бъдещи законодателни решения, които предстои да бъдат подготвени в съответствие с приетите в рамките на Трети енергиен либерализационен пакет Директива 2009/72/ЕС относно общите правила за вътрешния пазар на електрическа енергия и Директива 2009/73/ЕС относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ. Въпреки това приемането на предложения

законопроекта е необходимо и полезно с оглед привеждане на уредбата в съответствие с действителните отношения и с това – преодоляване на възможността за практики, натоварващи едни лицензианти за сметка на други и възможни изкривявания на едни цени за сметка на други, което даже и когато не влияе на крайната цена, не дава възможност за адекватна политика по насърчаване на свободния пазар и справедливо разпределяне на разходите от предвижданите насърчения. Приемането на разпоредби относно задължителното изкупуване на произведената електроенергия от комбинирано производство и условията, при които общественият доставчик и крайните снабдители ще правят това изкупуване, е особено наложително предвид изтичането от 1 януари 2010 г. на срока за посоченото задължително изкупуване без в страната да са налице условия за задоволяване на потребностите от топлоенергия и необходимата електроенергия за отопление при отпадането на това задължително изкупуване.

В съответствие с изложеното по отношение на регулаторния орган по ЗЕ - Държавната комисия за енергийно и водно регулиране, е предвидено: съставът на комисията да е от 7 членове, включващ председател и шестима членове, без да се предвиждат заместник-председатели, ограничаване мандатите на членовете на комисията до максимум два последователни мандата, осигуряване на възможност за работа на комисията в хипотезата на прекратяване на мандат до назначаването на нов член на комисията (чл. 11); промени в изискванията към броя членове в енергийния сектор и в сектора водоснабдяване и канализация, съответно – трима и двама, и предвиждане председателят на комисията и един член - правоспособен юрист, да са с опит в едната или в другата сфера. Направени са свързаните с това промени в разпоредбите за кворум и мнозинство при вземане на решения от комисията във връзка с намаляването на числения й състав, като кворумът и мнозинството са изравнени на петима (чл. 13). Намаляването на броя на членовете на ДКВЕР ще намали разходите за управление и ще позволи пренасочване на финансови ресурси към оперативната дейност.

Предвиденият по-голям брой членове на комисията в областта на енергетиката (трима) е обоснован, на първо място от обхвата на енергийния сектор, който включва няколко подотрасъла (електроснабдяване, газоснабдяване и топлоснабдяване) и изискванията на посочените по-горе директиви за обезпечаване на достатъчни и квалифицирани човешки ресурси за изпълнение на регулаторните функции, чийто обем значително надхвърля регулаторната дейност във В и К сектора. В ЗЕ и в нормативните актове по прилагането му са уредени регулаторни правомощия на комисията, произтичащи от лицензионния режим, значително надхвърлящи дейността й в областта на водния сектор. Засиленият регулаторен контрол в енергийния сектор в сравнение с водния се свързва също с режима на собствеността - в пълния й възможен спектър при енергийните предприятия и предимно общинска или държавна при опериращите във В и К сектора. Регулирането на дейностите на В и К операторите по Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги не се извършва посредством

лицензионен режим, а се изразява основно в регулиране на цени и качество на услугите. С оглед на това и имайки предвид обхвата на регулиране на водния сектор, би било възможно комисията да изпълнява своите функциите в тази област с по-малък брой членове. Тези специфики не са отчетени при първоначалното дефиниране на регулаторния контрол върху В и К услугите, което налага съобразяването им понастоящем. В същото време като гаранция, че решения за В и К сектора няма да се вземат без необходимата компетентност, е предвидено председателят на комисията и членът - правоспособен юрист, да не могат да гласуват „за" при упражняване правомощията на комисията по Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги в случаите, когато двамата членове със стаж в областта на водоснабдяването и канализацията са гласували „против".

Предложеното редуциране на състава на комисията е съобразено със съществуващата ротация (поетапно обновяване на състава) и целесъобразността от запазването му (§ 19 от законопроекта) предвид изискванията на Директива 2009/72/ЕС и Директива 2009/73/ЕС. Предвижда се мандатът на председателя на комисията да не се прекратява предвид необходимостта от запазване на неговите представителни функции, правна сигурност, организиране на дейността на комисията в съответствие с предвижданите изменения и осигуряване на елемент от ротационния механизъм.

Предвижда се публикуване на електронната страница на комисията на нейните решения за издаване, изменение, допълнение, отнемане и прекратяване на лицензиите и на решенията за утвърждаване на цените, вместо в бюлетина на комисията (чл. 25, ал. 3), което ще доведе до икономии за бюджета в размер около 40 000 лв. годишно. Изрично се уреждат в чл. 76 с новата ал. 6 (вместо извеждането им от функциите на комисията и административно-наказателните разпоредби) контролните правомощия на комисията по отношение на лица, които извършват дейности без лицензия, в случаите, когато такава се изисква, както и изпълнението на задължението за осигуряване на достъп до собствена уредба и/или съоръжение, каквото задължение за осигуряване на достъп третите лица имат по чл. 117, ал. 7, чл. 138, ал. 3 и чл. 197, ал. 7 от ЗЕ.

С предложените ал. 1 и 2 на чл. 62 се урежда в съответствие със законите, регламентиращи държавната и общинската собственост, възмездното учредяване на ограничени вещни права от компетентните държавни или общински органи без търг или конкурс за изграждането или разширението на площадкови и/или линейните енергийни обекти, надземни и подземни хидротехнически съоръжения за производство на електрическа енергия или на части от тях, както и на свързаните с производството съоръжения за депониране на производствени отпадъци, в полза на лицето, което ще експлоатира енергийния обект.

С предложеното изменение в чл. 63б се предвижда в случаите на добив на енергийни ресурси за задоволяване на държавна нужда, когато не е постигнато споразумение със собствениците или титулярите на други вещни

права, енергийното предприятие концесионер да може да поиска от министъра на икономиката, енергетиката и туризма да инициира отчуждителна процедура по Закона за държавната собственост, без за отчуждаването да е необходимо изготвяне на подробен устройствен план. По този начин, без да се засяга правото на титуляря на съответното вещно право на предварително равностойно обезщетение, ще се облекчи административната процедура за осъществяване на отчуждаването, тъй като съответният имот с включването му в концесионната площ е предварително оповестен като такъв, по отношение на който могат да се извършват добивни работи, а държавната нужда от обезпечаване на ресурси за производство на електрическа енергия е законово регламентирана в § 1, т. 24б от Допълнителната разпоредба на ЗЕ.

Предлага се отстраняване на допуснати при предишни изменения на закона неточности, непълноти и дублиране на текстове – напр. чл. 33, ал. 1, чл. 35, ал. 2, т. 3, чл. 162, ал. 4, чл. 209, чл. 211, чл. 225, ал. 3.

В законопроекта с предложените § 17 и 18 в Преходните и заключителните разпоредби се удължава срокът за изкупуване на електрическата енергия, произведена от съществуващите топлоелектрически централи с комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, без постигнати показатели за високоефективност, до края на 2011 г. В същия срок се предвижда изкупуване и на електроенергията, произведена над количеството електрическа енергия от комбинирано производство (т. нар. „принудена електрическа енергия”), като до края на настоящия регулаторен период цената на „принудената” електрическа енергия е по договаряне, а от 1 юли 2010 г. – по индивидуални разходи. Мотивите за предложението са следните:

В резултат на политиката за стимулиране на комбинираното производство на топлинна и електрическа енергия в периода 2005 – 2009 г. са изградени над 90 МВт нови високоефективни когенерации. В същото време възрастовата структура на мощностите за комбинирано производство в България е между 20 и 36 години. Част от тези мощности са със затихващи функции поради промяна в търсенето на топлинна енергия, а други поради изисквания, свързани с екологичното законодателство. Ниските регулирани цени на топлинната енергия, а до средата на 2007 г. - и ниските изкупни цени на електрическата енергия, не подпомагаха рехабилитирането на тези съществуващи мощности и въвеждането им в техническо състояние, съответстващо на намалените топлинни товари.

Отчитайки тази специфична национална енергийна структура, България се възползва от възможността, която се дава от Директива 2004/8/ЕС, всяка страна членка да избира различни механизми за подкрепа и в ЗЕ бяха възприети преходни периоди за съществуващите към момента на влизане в сила на ЗЕ топлоелектрически централи за комбинирано производство. В резултат на настъпилите икономически и социални промени в момента една част от енергийните съоръжения произвеждат “принудена електроенергия”. По

същество тя представлява електроенергия, произведена над комбинираната, с цел покриване на минималните товари на енергийните котли, при които те могат да работят с необходимата експлоатационна надеждност. Въпросът за преодоляването на този проблем е въпрос на крупни инвестиции за реконструкция или подмяна на основни за всяка централа съоръжения. Съгласно действащия § 20 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗЕ т. нар. "принудена" електроенергия се изкупува само "по цена на договаряне". Договорената цена не може да бъде еднозначно известна към момента на провеждане на регулаторния преглед на цените и се определя от изкупуващите предприятия – обществения доставчик и крайните снабдители. Поради това процесът на регулиране се изкривява и се намалява прогнозируемостта на резултатите.

При действащия механизъм за ценообразуване, за да се извърши регулиране на дейността на енергийното предприятие, е необходимо ДКЕВР да определи всички цени на енергийни продукти, произвеждани в дружеството. Във връзка с това и поради невъзможността да прекратят доставката на топлинна енергия на своите потребители, се предлага удължаване на преходния период до края на 2011 г. Този срок е в съответствие с предвиденото в закона към същата дата министърът на икономиката, енергетиката и туризма да изготви и внесе в Министерския съвет за одобряване законопроект, въвеждащ пазарен механизъм за насърчаване на комбинираното производство.

Свързано с посочените мотиви и в защита на интересите на обществения доставчик и крайните снабдители за намаляване на разходите им за изкупуване на комбинирана електрическа енергия, предложението е да отпадане преференциалната цена за комбинираната електроенергия без постигнати показатели за висока ефективност (спестяване на горива минимум 10 на сто спрямо изразходваните горива за разделно производство на същите количества енергия).

Удължаването на сроковете по § 17 и 18 от законопроекта е свързано с въвеждането на механизма за издаване на сертификати за произход. Считаме, че едновременното въвеждане на нов механизъм за уреждане на търговските плащания при комбинирано производство и рестриктивните мерки за ценообразуване на този етап са достатъчни за изпълнение на насоките на Директива 2004/8/ЕО за насърчаване на високоефективно комбинирано производство, особено в момент на световна икономическа криза и спад на потреблението на топлинна енергия.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)